

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie vissen

Discusvis

Symphysodon aequifasciatus & Symphysodon discus

Discusvissen zijn prachtige vissen die in vele kleuren en met allerlei patronen voorkomen. Ze voelen zich het beste in een groep met minstens vijf soortgenoten en dat ziet er ook het mooiste uit. Discusvissen zijn geen beginnersvissen, ze stellen hoge eisen aan hun zwemwater. Kweken met de discusvis is niet zo eenvoudig, maar hun broedzorg is fascinerend: de vissen voeden hun jongen met een afscheidingsproduct van hun eigen huid.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de discusvis het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Discusvissen behoren tot de familie van de cichliden. Het zijn scholenvissen, afkomstig uit het Amazonegebied. Discusvissen zijn genoemd naar de kenmerkende vorm van hun lichaam: een ronde, vertikaal in het water staande schijf. Ze komen voor in allerlei kleuren en zijn ongeveer twintig centimeter lang. Discusvissen kunnen zeker tien jaar oud worden.

Verschillende varianten

Over de indeling van de discusvissen in soorten bestaan verschillende ideeën. De meest gebruikte indeling voor wilde discusvissen is dat er 2 soorten zijn, te weten *Symphysodon discus* en *Symphysodon aequifasciata*, waarbij de laatste is onderverdeeld in 3 ondersoorten.

- Heckel Discus (*Symphysodon discus*; deze heeft een zwarte streep in het midden van het lichaam)
- Bruine Discus (*Symphysodon aequifasciata axelrodi*)
- Blauwe Discus (*Symphysodon aequifasciata haraldi*)
- Groene Discus (*Symphysodon aequifasciata aequifasciata*)

Daarnaast bestaan er allerlei kweekvormen met diverse kleuren en aftekeningen en komen er kruisingen voor.

Van nature

Discusvissen leven in groepen, waarin een rangorde bestaat. Van nature leven discusvissen in warm en schemerig langzaam stromend water tussen boomwortels in het Amazonegebied. Dit water is zacht en een beetje zuur. Discusvissen hebben een uitgebreide broedzorg.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een aquarium komt heel wat kijken. In de praktische informatie over 'het tropisch zoetwateraquarium' leest u hoe u dat aan kunt pakken en worden de gebruikte termen nader uitgelegd.

Omdat discusvissen erg op rust gesteld zijn en specifieke eisen stellen aan de waterkwaliteit, kunt u hen het beste als enige soort in een biotoop-aquarium houden. Hooguit kunt u er rustige, kleine vissen zoals kardinaaltetra's bij zetten of bodemvissen om voedselresten op te ruimen, bijvoorbeeld *Corydoras* (deze hebben een zelfde leefomgeving nodig als de discusvissen).

Houd minstens vijf à zes exemplaren bij elkaar, liefst meer, zodat ze hun natuurlijke scholengedrag kunnen uitvoeren. Discusvissen hebben open zwemruimte nodig om als school heen en weer te kunnen zwemmen. Ze gebruiken vooral de middelste waterlaag om te zwemmen, eten doen ze van de grond.

Om discusvissen te houden heeft u een aquarium nodig van tenminste 150 centimeter lang en minimaal 50 centimeter hoog. Zorg, als u nakweekvissen heeft, voor ongeveer 40 tot 50 liter water per vis, voor wildvang liefst meer. Wildvangvissen zijn gevoeliger voor schommeling van de waterkwaliteit. Dat maakt het moeilijker ze te houden. Hoe groter het aquarium is, hoe beter het water in balans te houden is, dus kies een zo groot mogelijke bak

De watertemperatuur moet tussen 28 en 30 graden Celsius liggen. In het wild leven discusvissen in water met een lage pH tussen 4 en 6 en een erg lage hardheid, tot zo'n 3-4 DH. Voor wildvang vissen moet dit dus ook in het aquarium aangehouden worden. Vissen uit meerdere generaties

nakweek zijn echter vaak al gewend aan harder en minder zuur water en kunnen dan meestal goed gehouden worden bij een pH tussen 6,5 en 7,5 en een hardheid van 10 tot 15 DH. Belangrijk is dat er geen plotselinge veranderingen in waterkwaliteit zijn. Vraag daarom bij het aankoopadres wat voor water de vissen gewend zijn, houd die waarden aan en meet af en toe de waterkwaliteit van het kraanwater voor u water bijvult.

Een waterfilter en verlichting horen ook tot de basisuitrusting van het aquarium. Omdat de discusvis erg gevoelig is voor watervervuiling en bovendien veel afvalstoffen produceert is een goed biologisch filter extra belangrijk. Filteren over turf kan helpen om de watersamenstelling goed te houden, naast regelmatig water verversen.

Het licht mag voor de discusvis niet te fel zijn. Drijfplantjes zorgen voor een wat schemerige omgeving waar de discusvis zich prettig in voelt. Ook helpen planten om de waterkwaliteit op peil te houden. Kies wel planten die tegen het warme water kunnen, rond 30 graden doen veel planten het slecht. Op de bodem kunt u bijvoorbeeld donker zand gebruiken.

Kweken met de discusvis is niet zo eenvoudig. Wilt u het proberen dan kunt u het beste een aparte kweekbak gebruiken met water dat tussen 29 en 31 graden Celsius is, een pH tussen 5,5 en 6,5 en een hardheid van hoogstens 4 DH. In de kweekbak moet een goed filter aanwezig zijn en moet het water regelmatig ververs worden, elke dag of om de dag is het beste. Er moet een verticaal oppervlak zijn om de eieren op af te zetten, zoals een afzetkegel van aardewerk of verticale bladeren.

Verzorgen en hanteren

Dagelijks moet u de vissen even bekijken om te zien of ze gezond zijn. Controleer ook de watertemperatuur en verwijder eventuele voedselresten. Blijft er regelmatig voer liggen, voer dan minder. Haal elke week losse plantenresten weg.

De discusvis is erg gevoelig voor de kwaliteit van het water. Test geregeld het water met testsetjes die u in de dierenspecialzaak kunt kopen. Belangrijk zijn daarbij vooral de zuurgraad (pH), de hardheid, de hoeveelheid nitriet en ammonium (als maat voor de werking van het filter; bij een goed werkend filter zijn deze niet meetbaar aanwezig) en nitraat om te weten hoe vaak u water moet verversen.

Ververs het water regelmatig, afhankelijk van de gemeten waterkwaliteit. Een richtlijn voor discusvissen is om elke vier tot zeven dagen ongeveer een kwart van het water te vervangen. Om te zorgen voor de juiste zuurgraad en hardheid kunt u het nieuwe water mengen met osmosewater. Dit kunt u maken met behulp van een osmoseapparaat dat u in de dierenspecialzaak koopt. Zorg ervoor dat het verse water eerst de goede samenstelling heeft voor u het in het aquarium doet. Hiervoor kunt u eventueel een speciale watervoorbereidingsbak inrichten.

Maak het mechanische deel van het filter, zoals sponzen en watten, regelmatig schoon door te spoelen met schoon water en vervang ze indien nodig. Hoe vaak dit nodig is, verschilt per aquarium, maar doe dit in elk geval zodra het filter minder goed doorstroomt. Het biologische deel van het filter mag u alleen spoelen met oud aquariumwater; spoel dan niet alles tegelijk uit maar steeds een klein deel. Gebruik geen schoonmaakmiddelen!

Maak indien nodig de ruiten schoon, liefst met een pluk filterwatten want magneetvegers maken snel krassen. Gebruik krabbers alleen voor hardnekkig vuil.

Gebruik attributen die voor het aquarium bestemd zijn, zoals een emmer en schepnetje, alleen voor het aquarium en niet voor andere huishoudelijke activiteiten. Gebruik ook hier geen schoonmaakmiddelen; eventueel kunt u de spullen uitspoelen in schoonmaakwater en daarna heel

goed uitspoelen met schoon water. Was altijd uw handen zowel voor als nadat u met het aquarium bezig bent geweest. Gebruikt u een hevelsling, zorg er dan voor dat u geen water binnen krijgt. Sommige visziekten zijn ook besmettelijk voor mensen.

Voeding

Discusvissen eten dierlijk voer, liefst levend zoals watervlooien, muggenlarven en *Artemia*. Het is echter het beste om als hoofdvoeding diepvriesvoer te geven. Door het invriezen worden de meeste ziekteverwekkers gedood. Dit geldt echter niet voor vissen-TBC, dat o.a. door rode muggenlarven kan worden overgebracht. Haal levend en bevroren voer daarom altijd bij een vertrouwde leverancier. Laat diepvriesvoer eerst ontdooien. Ook mosselen, *Artemia* of vlees, zoals runderhart of kalkoenhart, kunnen gegeven worden. Door dit eerst in te vriezen zorgt u ervoor dat eventuele parasieten zoals wormen dood zijn. Droogvoer wordt vaak na enige gewenning geaccepteerd. Afwisseling in het voer is belangrijk voor een goede gezondheid van de vissen. Er zijn speciale discusmixen kant en klaar op de markt. Hierin zitten naast vlees ook ingrediënten als spinazie, soorten algen en knoflook. Door deze mixen af te wisselen met *Artemia*, mosselvlees en watervlooien en dergelijke ontstaat een afwisselend dieet.

Pasgeboren discusvissen eten de eerste weken een afscheidingsproduct van de huid van hun ouders. Na een dag of vijf kunt u hen bijvoeren met *Artemia* naupliën (larven) of watervlooien. Voer volwassen vissen minstens drie keer per dag een klein beetje, en geef zoveel als de vissen in één tot twee minuten op hebben. Jonge vissen voert u vijf tot tien keer per dag hele kleine hoeveelheden. Geef het voer op meerdere plaatsen zodat alle vissen de kans krijgen ervan te eten. Voerresten moeten verwijderd worden omdat ze het water vervuilen. Als u ook droogvoer geeft, zet het potje dan niet op de lichtkap van het aquarium, want dan wordt het te warm en gaan de vitamines verloren.

Voortplanting

Het onderscheid tussen mannetjes en vrouwtjes is alleen te zien aan de geslachtspapil, een verdikking bij de aars. Deze is bij de vrouwtjes rond en plat en bij de mannetjes puntig. Dit is met name tijdens de paring bij het eieren afzetten te zien.

Discusvissen vormen paren die zich afzonderen en een territorium verdedigen. Voor ze eieren afzetten, poetsen ze eerst een stuk schoon op de afzetkegel of ander substraat, zoals bladeren of een stuk hout. Daarna zet het vrouwtje de eieren af in slierten die samen een plakkaat vormen. Hierbij is duidelijk een legbuis te zien. Vervolgens zwemt het mannetje direct over de eieren heen om ze te bevruchten. Er worden 100 tot 250 eieren gelegd. De ouders bewaaiëren de eieren met hun vinnen. Na twee tot drie dagen komen de jongen uit, ze worden hierbij door de ouders opgezogen en even verder neergezet aan een kleefdraad. Na weer twee tot drie dagen zwemmen de jongen vrij rond. Ze eten dan van een speciale afscheiding op de huid van hun ouders, dat geproduceerd wordt bij aanwezigheid van jongen. Het is een mengsel van weefsel en bacteriën dat de jongen voedt en beschermt. De jongen groeien snel. Na ongeveer drie maanden krijgen ze een echte discusvorm en met anderhalf jaar zijn ze geslachtsrijp, de vrouwtjes iets eerder dan de mannetjes.

Ziekten en aandoeningen

Discusvissen zijn erg gevoelig voor afwijkingen en wisselingen van de watersamenstelling. Om uw vissen gezond te houden is het belangrijk om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en goede voeding. Stress kunt u voorkomen door de vissen zoveel mogelijk met rust te laten en een vast

dagpatroon aan te houden. Zet geen soorten bij elkaar die elkaar lastig vallen.

Tekenen van gezondheidsproblemen zijn donkerkleuring bij ondersoorten die kunnen kleuren (met name turquoise soorten), een doffe of aangetaste huid, geknepen vinnen en een afwijkende manier van zwemmen (bijvoorbeeld schommelend of scheef).

Zoals veel vissoorten kunnen ook discusvissen last hebben van de veel voorkomende visziekten 'witte stip' en fluweelziekte (oodinium). Ook vinrot is een algemene visziekte, deze wordt veroorzaakt door een bacterie die toeslaat als de weerstand van de vis verlaagd is of bij een beschadigde huid. Door snelle behandeling kunnen de aangetaste vinnen binnen een aantal weken weer herstellen. Bacteriën kunnen ook 'witte vlek ziekte' veroorzaken, waarbij witgrijze vlekken op de huid en de vinnen te zien zijn.

Discusvissen zijn net als andere cichliden gevoelig voor 'gaatjesziekte'. Hierbij ontstaan gaatjes in de huid van de kop. Dit kan worden veroorzaakt door te zacht water in combinatie met tekorten aan bepaalde voedingsstoffen en gaat vaak samen met een infectie door de flagellaat *Hexamita* (*Octomitus*) of *Spironucleus*. Hoewel discusvissen zacht water nodig hebben, moeten altijd voldoende mineralen en sporenelementen in het water aanwezig blijven. Vul dit eventueel aan met behulp van mineraalsupplementen uit de dierspecialzaak.

Flagellaten (zweepdierpjes) die normaal in de darmen van vissen voor kunnen komen, zorgen bij cichliden nogal eens voor ziekteverschijnselen, zeker als er sprake is van verlaagde weerstand door stress, andere ziekten of een tekort aan voedingsstoffen. Symptomen zijn een donkere verkleuring van de huid, angstig gedrag, witte ontlasting en gebrekkige eetlust. Bij verdergaande besmetting worden de dieren mager en verdwijnen de vinranden, doordat de parasiet voedingsstoffen uit de darmen wegneemt. Een oorzaak kan liggen in het te veel en eenzijdig voeden met vlees. Ook de discus darmparasiet, *Protoopalina symphysodonis*, is een flagellaat. Deze kan soms in grote aantallen worden gevonden, maar vaak vertoont de discusvis dan geen ziekte. Wel kan de groei van de vis achterblijven.

Wormen zoals *Gyrodactylus* en *Dactylogyrus* kunnen de huid en kieuwen van de discusvis aantasten. Deze wormen kunnen zich in het biologische filter vestigen. Ook in de darmen kunnen wormen voorkomen.

'Discuspest', een doorgaans bacteriële aandoening, kan zich voordoen na aanschaf van nieuwe vissen. Het is een ouderwetse benaming van problemen die voort kunnen komen uit het mengen van de verschillende, van nature in en op de vissen voorkomende bacterieflora van twee verschillende vispopulaties. Diverse bacteriën kunnen erbij betrokken zijn, die secundair nog andere gezondheidsproblemen kunnen veroorzaken. Vissen kleuren donker, de huid van de vissen laat los en ze hangen aan het wateroppervlak. Om discuspest te voorkomen, is het raadzaam om nieuwe vissen eerst gedurende ongeveer vier weken in quarantaine te doen. Vervolgens doet u gedurende twee weken beetje bij beetje wat aquariumwater in de quarantainebak. Ook moet tegelijkertijd met kleine hoeveelheden wat water uit de quarantainebak in het aquarium gedaan worden zodat de daarin aanwezige vissen kunnen wennen aan eventuele vreemde bacteriën van de nieuwkomers.

Discusvissen kunnen lijden aan vissen-TBC, veroorzaakt door *Mycobacterium marinum*. Dit is een bacterie die de organen van de vissen aantast. Uiteindelijk gaat de vis ten onder aan het slecht functioneren van de organen en uitputting. De bacterie kan bij de mens het zogenaamde zwemmersgranuloom veroorzaken, waarbij chronische huidwondjes ontstaan die slechts met langdurige antibioticumzalf over gaan. Vissen-TBC kan ook door diepvriesvoer worden overgedragen, koop dit daarom bij een vertrouwd adres.

Vaak kunnen vissen door een snelle behandeling weer herstellen. In de dieren- of aquariumspeciaalzaak kunt u terecht voor algemeen advies over ziekten en mogelijke behandelwijzen. Ook vindt u hier enkele middelen om ziekten te behandelen. Zorg er wel voor dat u lang genoeg doorgaat met behandelen, zodat alle ziekteverwekkers gedood worden. Er zijn in Nederland ook dierenartsen die gespecialiseerd zijn in vissen. Is laboratoriumonderzoek nodig dan kunt u contact opnemen met het visziektenlaboratorium van het WBVR (Wageningen Bioveterinary Research) in Lelystad. In de Praktische informatie over 'Ziekten en aandoeningen bij zoetwatervissen' leest u meer over visziekten.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is vrij veel ervaring nodig, de discusvis is erg gevoelig voor de watersamenstelling. Zorg ervoor dat u zich van tevoren goed informeert over aquariumtechniek.

Aanschaf en kosten

Discusvissen kunt u kopen bij de aquariumspeciaalzaak of bij gespecialiseerde kwekers. Let er bij het kopen van vissen op dat ze uit schone bakken met gezonde dieren komen. Kies de meest actieve vissen. Let erop dat de vissen een mooie schone huid hebben, niet mager zijn, mooi rond zijn en geen spitse kop hebben en niet achtergebleven zijn in de groei. Dat laatste is bij de discusvis te herkennen aan ogen die te groot zijn voor de grootte van het lichaam. Laat nieuw gekochte vissen geleidelijk wennen aan de nieuwe wateromstandigheden, nog beter is het om nieuwe vissen in een quarantainebak te plaatsen.

Jonge discusvissen koopt u vanaf ongeveer vijftien tot dertig euro, maar er zijn ook kweekvormen die veel duurder zijn, zo'n 250 euro per stuk. De opstartkosten van een aquarium hangen af van de grootte van het aquarium en de gewenste techniek. Omdat discusvissen graag afwisselend (o.a. diepvries en levend) voer eten en niet zo snel genoeg nemen met droogvoer, bent u met voer wat duurder uit. Overige terugkerende kosten zijn die voor testsetjes, filtermateriaal en energie voor verwarming (denk aan de hoge watertemperatuur), pomp en verlichting. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als er ziekten in het aquarium ontstaan.

Aandachtspunten

- Wildvangexemplaren stellen hogere eisen aan de watersamenstelling. Als u nog geen ervaring heeft met discusvissen kunt u dus het beste nakweekexemplaren kopen. Zonder ervaring is het moeilijker om de waterwaarden constant te houden en het gedrag en de behoeften van de discusvis te leren kennen. Zorg altijd dat u goede hygiëne in acht neemt, nakweek discusvissen zijn vaak gevoeliger voor aquariumziekten dan wildvang.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.